

A.N. Groenewegen

PR No. 20-90

**RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE
CHAMPIGNONTEELT IN NEDERLAND OVER 1990**

April 1992

**Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO)
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE CHAMPIGNONTEELT IN NEDERLAND OVER 1990

Groenewegen, A.N.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1992

Periodieke Rapportage 20-90

ISSN 0921-4224

28 p., 8 tab.

Deze publikatie geeft informatie over de rentabiliteit, het inkomen, het financieringsgedrag en de vermogenspositie. De bedrijven hadden gemiddeld een verlies van f 41.600,- dat is 7% van de kosten (in 1989 +1% van de kosten).

Het totaal gezinsinkomen bedroeg f 102.400,- per ondernemer (in 1989 f 129.200,-). Na aftrek van het saldo van de persoonlijke belastingen en de premieheffing bleef er f 69.300,- over als besteedbaar inkomen voor gezin en bedrijf. De besparing bedroeg f 10.000,- per ondernemer.

Per bedrijf kwam f 70.600,- aan eigen middelen ter beschikking (in 1989 f 103.500,-). Het vreemd vermogen nam toe met f 125.700,- zodat totaal f 196.300,- aan middelen ter beschikking kwam. Op leningen o/g werd f 38.300,- afgelost en de bruto-investeringen bedroegen f 160.400,-.

Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Champignonteelt/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	5
1.1 Doel	5
1.2 De steekproef	5
1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek	6
1.4 Omzetbelasting	7
1.5 Leeswijzer	7
2. KERNCIJFERS OVER DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1988 T/M 1990	8
Tabellen	
2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1988 t/m 1990	8
2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf, per onder- nemer in 1988 t/m 1990	8
2.3 Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in gulden per vierkante meter teeltoppervlakte	9
3. DE BEDRIJFSRESULTATEN, INKOMEN, BESTEDING EN BE- SPARING, HERKOMST EN BESTEDING VAN MIDDELEN EN DE BALANSEN IN 1988 T/M 1990	10
Tabellen	
3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf	10
3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	10
3.3 Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf	11
3.4 Balansen per 31 december per bedrijf	11
BIJLAGEN	13
1. Grondgebruik over 1990	14
2. Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1990	14
3. Bedrijfsresultaten over 1990	15
4. Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in pro- centen van de kosten	16
5. Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en be- sparing in 1990	17
6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinskomen van de ondernemer	18
7. Spreiding van de besparing	18
8. Herkomst van de middelen	19
9. Besteding van de middelen	20

INHOUD (vervolg)

	Blz.
10. Spreiding van de bruto-investeringen	21
11. Balans per 31 december 1990	22
12. Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1989 en de vermogensvergelijking	23
13. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen per 31 december 1990	24
14. Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldin- ventaris minus vreemd vermogen op korte termijn per 31 december 1990	25
15. Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten	26

1. Opzet en methode van het onderzoek

1.1 Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in acht takken van tuinbouw, te weten:

1. groenteteelt onder glas;
2. snijbloemen onder glas;
3. potplantenteelt onder glas;
4. champignonteelt;
5. fruitteelt;
6. groenteteelt in de open grond;
7. bloembollenteelt;
8. boomkwekerij.

Van de onder 1 t/m 7 genoemde takken van tuinbouw worden ramingen van de rentabiliteit gemaakt die in de laatste maanden van het betreffende boekjaar of oogstjaar worden gepubliceerd. Deze ramingen worden gevolgd door "voorlopige cijfers" van de rentabiliteit die worden opgenomen in het: "Landbouw-Economisch Bericht". De cijfers in dit rapport hebben een definitief karakter.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

1.2 De steekproef

De cijfers over de rentabiliteit en financiering zijn gebaseerd op boekhoudingen die door het LEI zijn samengesteld van steekproefbedrijven. De steekproeven worden eenmaal in de zes jaar vernieuwd en tussentijds bijgesteld. De steekproef van de champignonteelt is met ingang van het boekjaar 1984 vernieuwd en gebaseerd op de Landbouwtelling 1982. Op basis van de Landbouwtelling 1990 is voornoemde steekproef bijgesteld.

De populatie - waaruit de steekproef voor de champignonteelt is samengesteld - heeft betrekking op bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;

- b. met een bedrijfsomvang van 16 nge 1) en meer;
- c. waarvan 66 2/3% en meer van de nge 1) betrekking heeft op de champignonteelt.

Aan deze criteria voldeden - volgens de Landbouwtelling - 728 bedrijven.

Om de verhouding tussen het aantal steekproefbedrijven en de betrouwbaarheid van de uitkomsten te begunstigen zijn de bedrijven van de populatie - dat is het totaal van de bedrijven waarvoor de steekproef representatief is - bemonsterd met verschillende steekproefpercentages 2).

De bedrijven zijn met drie verschillende steekproefpercentages in de steekproef vertegenwoordigd, te weten:

- a. 4,5% voor bedrijven met 16- 50 sbe;
- b. 6,2% voor bedrijven met 50-100 sbe;
- c. 11,2% voor bedrijven met 100 nge en meer.

In het boekjaar 1990 konden 39 bedrijven in het onderzoek worden betrokken. Deze steekproefbedrijven vertegenwoordigen een populatie van 571 bedrijven met een teeltoppervlakte champignons van 8040 are. De landelijke oppervlakte champignons bedroeg in 1990 10496 are. Met dit onderzoek wordt hiervan 77% gerepresenteerd.

1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek

Voor alle bedrijven is een bedrijfseconomische boekhouding samengesteld. Dit betekent dat:

- de arbeid van de ondernemers en de gezinsleden is gewaardeerd op CAO-basis inclusief het werkgeversaandeel in de sociale lasten. De gecalculeerde arbeidskosten bedroegen per uur voor ondernemers f 32,70; voor mannelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder afhankelijk van functiejaren f 27,90 tot f 30,80, voor vrouwelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder f 20,90, voor jeugdigen een evenredig lager bedrag;
- de afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten;

-
- 1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in nge (Nederlandse Grootte Eenheid). 1 nge is gelijk aan 1.000 bss. Onder bruto-standaard-saldi (bss) wordt verstaan de normatieve opbrengsten van een produkt minus de direct variabele kosten.
 - 2) De populatie waarop deze steekproeven oorspronkelijk zijn gebaseerd is beschreven in "Mededeling nr. 311".

- de kosten van vaste plantopstanden zijn in eerste instantie onder de kosten opgenomen. Het grootste deel van dit bedrag is tegengeboekt onder de opbrengsten op de rekening "aanwas vaste plantopstanden". In de produktieve periode van de vaste plantopstand wordt jaarlijks op de vaste plantopstand een afschrijving berekend;
- over het geïnvesteerde vermogen een rente is gecalculleerd van 8,5%, met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten en de normale behoefte aan voldoende middelen waarvoor respectievelijk 2,5% en 9,5% is berekend;
- de waarde van de grond normatief is vastgesteld op basis van een actuele waarde die afhankelijk van het gebied varieert van f 38.500,- tot f 95.000,- per ha;
- de slijtende duurzame produktiemiddelen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van de nieuwwaarde.
- de woonhuizen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van herbouwwaarde.

In de bedrijfseconomische boekhoudingen is geen rekening gehouden met:

- de vergoeding voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het netto-bedrijfsresultaat. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst;
- de nog te betalen persoonlijke belasting en premieheffing.

1.4 Omzetbelasting

54% van de bedrijven heeft gekozen voor de "ondernemersregeling" in de zin van de wet op de omzetbelasting; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten, de investeringen en de waardering van de slijtende duurzame produktiemiddelen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen. Voor de resterende bedrijven, die onder de "Landbouwregeling" vallen, is alles inclusief omzetbelasting opgenomen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste kengetallen opgenomen. Uitgebreidere gegevens met betrekking tot de bedrijfsuitkomsten zijn in hoofdstuk 3 vermeld. De gegevens hebben in beide hoofdstukken betrekking op het gemiddelde champignonbedrijf in Nederland in de periode 1988 t/m 1990.

In de bijlagen 1 t/m 15 zijn de bedrijfsuitkomsten meer gedetailleerd opgenomen. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op het boekjaar 1990.

2. Kerncijfers over de bedrijfsuitkomsten in 1988 tot en met 1990

Tabel 2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1988 t/m 1990

Kengetal	1988	1989	1990
Netto-bedrijfsresultaat per bedrijf als percentage van de kosten	-2	1	-7
Percentage winstgevende bedrijven	38	45	19
Percentage ondernemers met positieve besparing	80	84	53
Eigen vermogen per bedrijf als percentage van totaal vermogen (solvabiliteit)	67	61	57
Liquiditeit op korte termijn als percentage van de kosten	29	33	28

Tabel 2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf, per ondernemer in 1988 t/m 1990 (x 1000 gulden)

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven v.d populatie	539	565	571
Aantal ondernemers per bedrijf	1,23	1,24	1,21
Teeltopp. champignons in m ²	1307	1366	1408
Bedrijfsresultaat per bedrijf			
Opbrengsten	448,7	521,2	527,3
Kosten	458,5	514,3	568,9
Netto-bedrijfsresultaat	-9,8	6,9	-41,6
Inkomen en besparing per ondernemer			
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	59,2	81,3	46,4
Totaal gezinsinkomen	103,8	129,2	102,4
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	94,9	96,4	69,3
Gezinsbestedingen	52,0	57,6	59,3
Besparingen	42,9	38,8	10,0
Herkomst middelen per bedrijf			
Totaal eigen middelen	101,0	103,5	70,6
Totaal van vreemde middelen	26,6	79,2	125,7
Totaal beschikbare middelen	127,6	182,7	196,3
Besteding middelen per bedrijf			
Aflossingen leningen o/g	25,6	32,5	38,3
Bruto-investeringen	57,9	93,9	160,4
Mutaties in liquiditeiten	26,5	51,4	-22,9
Overige bestedingen	17,6	4,9	20,5
Totale besteding van middelen	127,6	182,7	196,3
Het eigen- en vreemd vermogen			
Eigen vermogen per einde boekjaar	587,6	615,0	619,1
Vreemd vermogen per einde boekjaar	294,4	386,8	463,6
Totaal vermogen per einde boekjaar	882,0	1001,8	1082,7

Tabel 2.3 Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in guldens per vierkante meter teeltoppervlakte

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	39	40	39
Teeltoppervlakte in m ² per bedrijf	1307	1366	1408
Kg champignons per m ²	130	130	138
Prijs per kg (exclusief omzetbelasting)	2,52	2,82	2,60
Arbeidsbezetting in mensuren per m ²	5,46	5,99	5,86
Bruto-investeringen per m ²	44	69	114
Kosten			
Arbeid	121	136	144
Rente	20	26	33
Afschrijvingen	42	45	47
Gas en stookolie	8	8	9
Elektra	6	7	8
Materialen	98	94	102
Overige kosten	56	60	61
Totale kosten	351	376	404
Opbrengsten			
Champignons	337	374	366
Overige opbrengsten	6	7	8
Totale opbrengsten	343	381	374
Netto-bedrijfsresultaat	-8	5	30
Idem in procenten van de kosten	-2	1	-7

3. De bedrijfsresultaten, inkomen, besteding en besparing, herkomst en besteding van middelen en de balansen in 1988 tot en met 1990

Tabel 3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	39	40	39
Teeltoppervlakte champignons (in m ²)	1307	1366	1408
Arbeidsbezetting (mensjaren)	4,06	4,68	4,72
Brandstofverbruik (x miljoen Kcal)	302	318	310
Idem (x miljard joules)	1265	1330	1296
Geïnvesteed vermogen per 1 januari	479000	533000	565000
	x 1000	x 1000	x 1000
Kosten			
Arbeid	157,8	185,7	202,4
Rente	26,6	35,4	46,1
Afschrijvingen	54,4	60,8	66,3
Gas en stookolie	11,0	11,3	12,5
Elektra	8,2	9,8	11,3
Materialen	127,5	129,1	143,9
Overige kosten	73,0	82,2	86,4
Totale kosten	458,5	514,3	568,9
Opbrengsten			
Champignons	441,1	511,5	514,8
Overige opbrengsten	7,6	9,7	12,5
Totale opbrengsten	448,7	521,2	527,3
Netto-bedrijfsresultaat	-9,8	6,9	-41,6
Idem in procenten van de kosten	-2	1	-7

Tabel 3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer (x 1000 gld)

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	39	40	39
Aantal ondernemers	50	52	49
Netto-bedrijfsresultaat	-8,0	5,6	-34,5
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	59,2	81,3	46,4
Ondernemersinkomen	68,2	92,8	63,2
Gezinsinkomen uit het bedrijf	86,9	112,7	83,4
Totaal gezinsinkomen	103,8	129,2	102,4
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	94,9	96,4	69,3
Totaal van gezinsbestedingen	52,0	57,6	59,3
Besparingen	42,9	38,8	10,0

Tabel 3.3 *Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf (x 1000 gld.)*

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	39	40	39
Herkomst			
Afschrijvingen	54,4	60,7	66,3
Besparingen	52,8	48,1	12,1
Totaal van afschrijvingen en besparingen	107,2	108,8	78,4
Overige mutaties in het eigen vermogen	-6,3	-5,3	-7,8
Totaal van eigen middelen	101,0	103,5	70,6
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	20,9	64,2	116,6
Overige mutaties in het vreemde vermogen	5,7	15,0	9,1
Totaal van beschikbare middelen	127,6	182,7	196,3
Besteding			
Aflossingen op leningen o/g	25,6	32,5	38,3
Bruto-investeringen	57,9	93,9	160,4
Mutaties in veldinventaris, materialen enz.	-0,7	1,3	5,2
Netto-investeringen en beleggingen buiten het bedrijf	18,3	3,6	15,3
Mutaties in liquiditeiten	26,5	51,4	-22,9
Totaal besteding van middelen	127,6	182,7	196,3

Tabel 3.4 *Balansen per 31 december per bedrijf (x 1000 gld.)*

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	39	40	39
Activa			
Duurzame produktiemiddelen	443,8	524,3	614,4
Voorraad materialen en veldinventaris	23,7	25,2	30,0
Liquiditeiten	138,4	176,4	161,3
Overige bezittingen	276,1	275,9	277,0
Totaal activa	882,0	1001,8	1082,7
Passiva			
Vreemd vermogen op lange termijn	267,4	354,4	430,4
Vreemd vermogen op korte termijn	27,0	32,4	33,2
Totaal vreemd vermogen	294,4	386,8	463,6
Eigen vermogen	587,6	615,0	619,1
Totaal passiva	882,0	1001,8	1082,7
Eigen vermogen in % van het totaal vermogen			
	67	61	57

Bijlagen 1 tot en met 15

Bijlage 1 Grondgebruik over 1990 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	39
Aantal sbe	296
Aantal teelten (gemiddeld per bedrijf)	5,0
	m2
Champignonbouw(en)	1565
Champignons (teeltoppervlakte)	1408
Opengrondstuinbouw:	
- fruit	253
- overige produkten	194
- braakland	716
Totaal tuinbouw	2728
Akkerbouw en grasland	10174
Verhuurd	7720
Erf, blijvende paden	3250
Totaal kadastrale oppervlakte	23873
waarvan eigendom	23002

Bijlage 2 Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1990 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	39
Aantal ondernemers per bedrijf	1,21
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	42
Arbeidsbezetting in mensjaren:	
arbeid v/d ondernemer	1,71
arbeid v/d echtgenotes	0,51
arbeid v/d overige gezinsleden	0,15
arbeid van vast personeel	0,99
arbeid van los personeel	1,36
Totale arbeidsbezetting	42,2
Energieverbruik:	
gas m3 x 1000	37,1
overige olie lt x 1000	3,4
Totaal verbruik in k/cal x 1.000.000	310
Idem in joules x 1.000.000.000	1296
(x 1000 KWH)	72,3

Bijlage 3 Bedrijfsresultaten over 1990 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	39
Omzet in %	99
Geïnvesteerd vermogen per begin van het boekjaar	565000

KOSTEN	
Afschrijving duurzame produktiemiddelen	66300
Huur en pacht	140
Rente	46090
Onderhoud	18640
Electriciteit	11340
Gas	10870
Overige energiekosten	1650
Meststoffen	8440
Compost	101500
Broed	8380
Dekgrond	18980
Zaad- plant- en pootgoed	80
Gewasbeschermingsmiddelen	5180
Overige materialen	1380
Veekosten	80
Werk door derden	18600
Afleveringskosten	24380
Auto (excl. afschrijving + rente)	4440
Arbeid ondernemers	97590
Arbeid echtgenotes	18530
Arbeid overige gezinsleden	5750
Arbeid personeel	80860
Overige kosten	20060
TOTAAL	569260
minus subsidie loon	300
TOTALE KOSTEN	568960

OPBRENGSTEN	
Champignons	514820
Mutatie veldinventaris	4320
Akkerbouw en veeteelt	1870
Overige opbrengsten	6320
TOTALE OPBRENGSTEN	527330

NETTO-BEDRIJFSRESULTAAT	-41630
in % van de kosten	-7
in % van het gainv.verm.	-7
Arbeidsopbrengst per mensjaar	34120

**Bijlage 4 Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)**

Aantal bedrijven	39
Rentabiliteitsklasse	%
Negatief	
40 - 30	8
30 - 20	17
20 - 10	40
10 - 0	<u>16</u>
Totaal verliesgevend	81
Positief	
0 - 10	14
10 - 20	<u>5</u>
Totaal winstgevend	<u>19</u>
	100
Netto-bedrijfsresultaat in % van de kosten (ongewogen gemiddelde)	-12
Standaardfout	2,0

Bijlage 5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1990
(gemiddeld per ondernemer)

Aantal bedrijven	39
Aantal ondernemers	49
Netto-bedrijfsresultaat	-34540
Handenarbeid v.d. ondernemer	80970
Arbeidsopbrengst v.d. ondernemer	46430
Berekende rente +	38240
Ontvangen rente +	1520
Betaalde rente -	22160
Financiële kosten -	1400
Saldo	16200
Rentesubsidie	600
Ondernemersinkomen	63230
Handenarbeid echtgenote	15370
Handenarbeid overige gezinsleden	4770
Totaal handenarbeid gezinsleden	20140
Gezinsinkomen uit bedrijf	83370
Inkomen buiten het bedrijf	19020
Totaal gezinsinkomen	102390
Af: Ontv./bet. WIR-premie	-2070
Eersoonlijke belastingen	31170
Premies voor volksverzekering	4020
Totaal van belasting en premies	33120
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	69270
Af: Premie vrijw. verzekering	7320
Betaald loon gezinsleden	1770
Overige gezinsbestedingen	50190
Totaal van gezinsbestedingen	59280
Besparing incl. WIR-premie	9990
Besparing excl. WIR-premie	7930
Specificatie v/h inkomen buiten bedrijf	
Positief	
Huurwaarde woning(en)	10010
Huren buiten bedrijf	520
Rente buiten bedrijf	5350
Uitkering volksverzekeringen	3380
Inkomen uit arbeid	3910
Overige baten	3910
Totaal positief	27080
Negatief	
Afschrijving woning(en)	3560
Onderhoud, verzekering en grondlasten woning(en)	1410
Rente privé-leningen	3050
Overige lasten	40
Totaal negatief	8060
Inkomen buiten bedrijf	19020

Bijlage 6 Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalgezinsinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Arbeidsopbrengst	Ondernemersinkomen	Totaalgezinsinkomen
Aantal bedrijven	39	39	39
Aantal ondernemers	49	49	49
	%	%	%
- f 30.000,- en meer	9	7	-
- f 30.000,- - - f 15.000,-	-	2	2
- f 15.000,- - - f 0,-	2	3	2
f 0,- - - f 15.000,-	25	9	5
f 15.000,- - - f 30.000,-	20	16	6
f 30.000,- - - f 45.000,-	4	10	6
f 45.000,- - - f 60.000,-	11	8	13
f 60.000,- - - f 90.000,-	10	18	16
f 90.000,- - - f 120.000,-	6	10	20
f 120.000,- - - f 180.000,-	12	4	13
f 180.000,- en meer	<u>1</u>	<u>13</u>	<u>17</u>
	100	100	100

Bijlage 7 Spreiding van de besparing (aantal ondernemers per besparingsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	39
Aantal ondernemers	49
Besparingsklasse	%
Negatief	
f 60.000,- en meer	12
f 60.000,- - - f 45.000,-	2
f 45.000,- - - f 30.000,-	9
f 30.000,- - - f 15.000,-	7
f 15.000,- - - f 0,-	<u>17</u>
Totaal negatief	47
Positief	
f 0,- - - f 15.000,-	13
f 15.000,- - - f 30.000,-	6
f 30.000,- - - f 60.000,-	18
f 60.000,- en meer	<u>16</u>
Totaal positief	<u>53</u>
	100

Bijlage 8 Herkomst van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	39
Afschrijving duurzame produktiemiddelen	66300
Totaal van afschrijvingen	66300
Besparingen	12050
Totaal van afschrijvingen en besparingen	78350
Erfenissen en schenkingen	1530
Boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen	5180
Koerswinsten of -verliezen op effecten	-7190
Betaalde premie levensverzekering e.d.	-7330
Woningsubsidie	50
Totaal van eigen middelen	70590
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	116630
Mutaties van kredieten van banken op lange termijn	8050
Totaal op lange termijn	124680
Mutaties in vreemd vermogen op korte termijn	980
Totaal van vreemde middelen	125660
Totaal beschikbare middelen	196250

Bijlage 9 Besteding van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	39
Aflossingen op leningen o/g	38260
Bruto investeringen in: (aankopen-verkopen(boekwaarde))	
- grond (in exploitatie)	1160
- bedrijfsgebouwen	47670
- verwarmingsinstallaties	8420
- overige installaties	23580
- machines en werktuigen	10870
- vee	50
- betaling op lopende invest	50690
- overige inventaris	17970
Bruto-investeringen	160410
Veldinventaris	4320
Materialen	-320
Vooruitbetaalde kosten	1180
Totaal overige produktiemiddelen	5180
Woningen	130
Deelname veiling e.d.	4690
Leningen u/g	9400
Overige beleggingen	1030
Netto-investeringen en beleggingen buiten het bedrijf	15250
Voorraad produkt	10
Vorderingen	4340
Effecten	-15950
Spaarrekeningen	-13400
Kas, lopend rekening bij banken	2150
Totaal van mutaties en liquiditeiten	-22850
Totaal bestedingen van middelen	196250

Bijlage 10 Spreiding van de bruto-investeringen (aantal bedrijven per investeringsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	39
Investeringsklasse	%
Negatief	6
Positief:	
f 0,- - f 10.000,-	26
f 10.000,- - f 20.000,-	14
f 20.000,- - f 40.000,-	11
f 40.000,- - f 80.000,-	9
f 80.000,- - f 150.000,-	12
f 150.000,- - f 250.000,-	3
f 250.000,- en meer	19
Totaal	100

Bijlage 11 Balans per 31 december 1990 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	39
Boekwaarde slijtende duurzame produktiemiddelen in % van de nieuwwaarde per begin van het boekjaar	33
Idem per einde boekjaar	34
Duurzame produktiemiddelen:	
Grond (in exploitatie)	94570
Bedrijfsgebouwen	203600
Verwarmingsinstallaties	34730
Overige installaties	80570
Machines en werktuigen	50050
Plantopstanden	-80
Boomkwekerij	390
Vee	170
Bet. op lopende investeringen	55230
Overige inventaris	95130
Totaal	614360
Overige produktiemiddelen:	
Veldinventaris	27010
Voorraad materialen	1280
Vooruitbetaalde kosten	1750
Totaal	30040
Liquiditeiten:	
Voorraad produkt	60
Vorderingen	35690
Effecten	32640
Spaarrekeningen e.d.	57920
Kas, lopende rekening bij banken	34970
Totaal	161280
Overige bezittingen:	
Woningen	213950
Deelname veiling e.d.	25130
Leningen u/g	13770
Diversen	24190
Totaal	277040
Totaal activa	1082720
Passiva	
Vreemd vermogen	463580
Eigen vermogen	619140
Totaal passiva	1082720
Eigen vermogen in % v/h totaal vermogen	57

Bijlage 12 Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1990 en de vermogensvergelijking (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	39

Vreemd vermogen op lange termijn	
Leningen van Rabobanken	325920
Leningen van overige banken	31280
Leningen van familieleden	25390
Leningen van overige particulieren	740
Kredieten Rabobanken	33670
Kredieten overige banken	10230
Overig	3160

Totaal	430390
Vreemd vermogen op korte termijn	
Te betalen omzet- en loonbelasting	5050
Te betalen kosten	23550
Te betalen investeringen	4460
Overig	130

Totaal	33190

Totaal vreemd vermogen	463580

Vreemd vermogen in % van het totaalvermogen	43

Vermogensvergelijking	
Eigen vermogen per 31-12-1989	628130
Correctie o/d balans 31-12-1989	-10760
Toe- en uittreding van firma	-9710
Herwaardering a.g.v. prijswijziging	7190

Eigen vermogen per 1-01-1990	614850
Mutatie eigen vermogen in 1990	4290

Eigen vermogen per 31 december 1990	619140

Bijlage 13 Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 31 december 1990 (aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	39
Solvabiliteitsklasse	%
Negatief	3
0 - 10	3
10 - 20	6
20 - 30	15
30 - 40	3
40 - 50	27
50 - 60	12
60 - 70	3
70 - 80	4
80 - 90	7
90 - 100	<u>17</u>
	100
Eigen vermogen in % van het totaalvermogen	
(ongewogen gemiddelde)	51
Standaardfout	5,0

Bijlage 14 Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus
vreemd vermogen op korte termijn per 31-12-1990 (gemiddeld per
bedrijf)

Aantal bedrijven	39
Kas, lopende rekening bij banken	34970
Sparrekeningen e.d.	57920
Effecten	32640
Voorraad produkt en vorderingen	35750
Voorraad materialen e.d.	3020
Veldinventaris	27010
A. Totaal	191310
Te betalen omzet- en loonbelasting	5050
Te betalen kosten	23550
Te betalen investeringen	4460
Overig kort krediet	140
B. Totaal vreemd vermogen op korte termijn	33200
Saldo (A minus B)	158110
id. in % v/d kosten	28

Bijlage 15 Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten (aantal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	39
Liquiditeitsklasse	%
Negatief	
10 - 0% van de jaarkosten	<u>3</u>
Totaal negatief	3
Positief	
0 - 10% van de jaarkosten	33
10 - 20% van de jaarkosten	21
20 - 40% van de jaarkosten	15
40 - 60% van de jaarkosten	14
60% en meer van de jaarkosten	<u>14</u>
Totaal positief	<u>97</u>
	100

In de reeks "Periodieke Rapportage" zijn op dit gebied verschenen:

- No. 20-89 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1989
- No. 15-89 Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onder glas in Nederland over 1989
- No. 23-89 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Nederland over 1989/90
- No. 21-89 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1989
- No. 22-89 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1989 (oogst 1989/90)
- No. 19-89 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1989 (oogst 1989/90)
- No. 18-90 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1990
- No. 16-90 Rentabiliteit en financiering van de potplantenteelt onder glas in Nederland over 1990
- No. 17-89 Rentabiliteit en financiering van de snijbloemeteelt onder glas in Nederland over 1989
- No. 26-90 Raming van de bedrijfsuitkomsten in 1990 van de bedrijven met groenteteelt in de opengrond, fruitteelt- en bloembollenbedrijven
- No. 24-91 Raming van de bedrijfsuitkomsten in 1991 van de glastuinbouw- en champignonteelt